M. 59T

AN ROINN OIDEACHAIS AGUS EOLAÍOCHTA

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2001

EACNAMAÍOCHT – ARDLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉ CÉADAOIN, 20 MEITHEAMH 2001 – MAIDIN, 9.30 to 12.00

Freagair **sé** cheist as Roinn A agus **ceithre** cheist as Roinn B.

Tabharfar creidiúint as an bhfreagairt a bheith soiléir cruinn cuí agus ar an ábhar a bheith leagtha amach i ndea-ord.

ROINN A (100 marc)

Tá na ceisteanna sa roinn seo ar bhileog faoi leith agus tá spás do na freagraí.

Tugtar an bhileog sin in iomláine ar ais le do fhreagarleabhar ag deire an scrúdaithe.

ROINN B (300 marc)

Ceithre cheist le freagairt.

Tá an líon céanna marcanna (.i. 75) ag na ceisteanna uilig.

Tabhair faoi deara go bhfuil fo-chodanna iontu.

1. *(a)* Luaigh agus mínigh na buntréithe atá mar bhonn leis an teoiric **Iomaíocht Neamhfhoirfe.** (25 marc)

(b) Tarraing an cuar éilimh a gcaitheann gnólacht in iomaíocht neamhfhoirfe aghaidh a thabhairt air agus mínigh a chruth. (10 marc)

(c) Pléigh, agus léaráid le lipéid shoiléire agat, na himpleachtaí a bhaineann leis na buntréithe in (*a*) thuas, ar chothromaíocht an ghnólachta san fhadtréimhse faoi choinníollacha neamhfhoirfe. (30 marc)

(d) Luaigh **GNÉ AMHÁIN** den ghnólacht seo i gcothromaíocht fhadtréimhseach a bheadh coitianta ag gnólacht sa chás sin (cothromaíocht fadtréimhseach) faoi iomaíocht fhoirfe **<u>NÓ</u>** monaplacht. (10 marc)

[75 marc]

2. *(a)* Sainmhínigh céard is brí le praghasleaisteachas an éilimh. (10 marc)

(b) Ceannaíonn tomhaltóir 80 aonad d'earra ar phraghas £1.50. Ardaíonn an praghas go dtí £1.75 agus ceannaíonn an tomhaltóir 70 aonad an uair sin.

(i) Agus tú ag úsáid na foirmle thíos, ríomh praghasleaisteachas éilimh an tomhaltóra. Taispeáin do chuid oibríochtaí ar fad.

$$\frac{\Delta Q}{\Delta P} \times \frac{P_1 + P_2}{Q_1 + Q_2}$$

(ii) An éileamh leaisteach, neamhleaisteach, nó leaisteach aonadach atá ar an earra seo?

(iii) Is mian le díoltóir an earra thuas an t-ioncam is mó a thuilleamh. Céard iad na hathruithe, más ann dóibh, is cóir don díoltóir a dhéanamh ar an bpraghas díolacháin chun an t-uasmhéid ioncaim a thuilleamh? Mínigh do fhreagra. (35 marc)

(*c*) Luaigh agus mínigh **CEITHRE** thoisc a bhfuil tionchar acu ar phraghasleaisteachas an éilimh. (30 marc)

[75 marc]

3. *(a)* Luaigh **CEITHRE** thoisc a bhfuil tionchar acu ar sholáthar earra, seachas praghas an earra féin, agus mínigh conas a bhfuil tionchar ag gach toisc acu ar sholáthar. (25 marc)

(b) Luaigh agus mínigh na buntréithe eacnamaíocha is mó atá ann faoi iompraíocht tomhaltóirí. (25 marc)

(c) Deir dlí na háirgiúlacha imeallaí laghdaithí go rachaidh áirgiúlacht theorannach earra i laghad ar deireadh de réir mar a chaitear aonaid bhreise den earra.

(i) Luaigh agus mínigh na buntréithe faoi dhlí na háirgiúlachta imeallaí laghdaithí.

(ii) Tabhair **DHÁ** shampla de thráchtearraí nach gcloíonn leis an dlí seo. Tabhair míniú gairid ar gach sampla díobh.

(25 marc)

[75 marc]

4. *(a)* Ceann de na príomhthosca a dhearbhaíonn an pá a íoctar le hoibrí ná **Táirgiúlacht Theorannach Ioncaim Saothair** (MRP).

(i) Mínigh céard is brí leis an téarma a bhfuil líne faoi.

(ii) Pléigh na tosca, seachas MRP, a bhfuil tionchar acu ar na rátaí pá a íoctar le catagóirí difriúla oibrithe. (30 marc)

(b) Cé chomh hiomchuí is atá MRP chun pá a shocrú san earnáil phoiblí? Mínigh do fhreagra. (20 marc)

(c) Faoi láthair, sáraíonn an t-éileamh ar oibrithe an soláthar oibrithe in earnálacha áirithe de Gheilleagar na hÉireann. Pléigh na tionchair eacnamaíochta a fhéadfadh a bheith ag an gcás seo ar gheilleagar na hÉireann. (25 marc)

[75 marc]

5. *(a)* Sainmhínigh go soiléir **TRÍ** théarma ar bith díobh seo a leanas:

(i) Onnmhairí dofheicthe;

(ii) Taraifí;

(iii) Comhardú na nÍocaíochtaí ar Chuntas Reatha;

(iv) Comhardú na nÍocaíochtaí ar Chuntas Caipitil. (25 marc)

(b) Tá ardú seasta tagtha ar onnmhairithe na hÉireann le blianta beaga. Pléigh an tionchar atá aige seo ar gach ceann díobh seo a leanas:

(i) leibhéal allmhairithe na hÉireann;

(ii) méid na n-iasachtaí ag Rialtas na hÉireann. (25 marc)

(c) Pléigh na tionchair a d'fhéadfadh a bheith ar gheilleagar na hÉireann ag laghdú ar luach an EURO i gcomparáid le hairgeadraí idirnáisiúnta eile. (25 marc)

[75 marc]

6. *(a)* Maidir le hinnéacs praghsanna ilchodach (meáite) don trí chineál caiteachais atá sa tábla a leanas, ríomh an t-innéacs praghsanna don bhliain reatha. Is é céad (100) an luach bonnbhliana. Léirigh do chuid oibríochtaí.

Catagóir	% d'ioncam caite ar rud(aí)	Praghas rud(aí) bhonnbhliain	Praghas rud(aí) sa bhliain reatha
		£	£
Bia	35	8.50	12.75
Éadaí & Bróga	15	37.50	45.00
Rudaí Eile	50	20.00	35.00
	100		

(20 marc)

(b) An tomhas cruinn ar athruithe ar chostas maireachtála in Éirinn é an **tInnéacs Praghsanna do Thomhalóirí** (CPI)? Mínigh do fhreagra. (30 marc)

(c) Le bliain anuas bhí an ráta boilscithe, de réir thomhas an CPI, luaineach. Pléigh na tionchair aige seo ar gheilleagar na hÉireann. (25 marc)

[75 marc]

7. *(a)* Sainmhínigh go soiléir na téarmaí a leanas:

(i) Barrachas Bhuiséad Reatha;

(ii) Riachtanas Iasachta an Státchiste;

(iii) Fiachas Náisiúnta. (20 marc)

(b) Pléigh príomhthréithe chóras maith cánachais. (20 marc)

(c) Pléigh na príomhthionchair a bhí ag na laghduithe ar rátaí cánach ioncaim, sna Buiséid Rialtais le blianta beaga, ar gheilleagar na hÉireann. (25 marc)

(d) Mínigh céard is brí leis an téarma **'comhchuibhiú** (harmonisation) **cánach'**. (10 marc)

[75 marc]

8. *(a)* Mínigh, le cabhair léaráide de **Sreabhadh Ciorclach Ioncaim**, do gheilleagar oscailte na fórsaí a bhfuil tionchar acu ar an leibhéal d'éileamh comhiomlán. (25 marc)

(b) Léiríonn an tábla a leanas na leibhéil d'Ioncam Náisiúnta, Tomhaltas, Infheistíocht, Onnmhairithe agus Allmhairithe ag deireadh Tréimhse 1 agus Tréimhse 2. I gcás na ceiste seo is féidir neamhaird a dhéanamh den earnáil rialtais.

Tréimhse	Ioncam Náisiúnta	Tomhaltas	Infheistíocht	Onnmhairithe	Allmhairithe
1	£5,800	£4,800	£1,200	£1,000	£1,200
2		£5,250	£1,300	£1,200	£1,350

Ríomh an méid a leanas, agus taispeáin do chuid oibríochtaí ar fad:

(i) Leibhéal an Ioncaim Náisiúnta i dTréimhse 2.

(ii) An Claonadh Imeallach chun Coigiltis.

(iii) An Claonadh Imeallach chun Allmhairithe.

(iv) Méid an Iolraitheora. (20 marc)

(*c*) Agus Olltáirgeacht Náisiúnta ar Phraghsanna Reatha an Mhargaidh do na blianta 1990 agus 2000 ar eolas, luaigh agus mínigh an bhaint atá ag **CEITHRE** bhlúire eile eolais le measúnú a dhéanamh ar athruithe ar an meánchaighdeán maireachtála idir 1990 agus 2000. (30 marc)

[75 marc]

LEATHANACH BÁN

LEATHANACH BÁN

M. 59AT

RABHADH

An páipéar seo a thabhairt suas le do fhreagarleabar – sin nó caillfear marcanna.

An Roinn Oideachais agus Eolaíochta

Scrúdú na hArdteistiméireachta, 2001

DÉ CÉADAOIN 20 MEITHEAMH 9.30 – 12.00

EACNAMAÍOCHT – ARDLEIBHÉAL

ROINN A (100 marc)

Scrúduimhir

THALL→

Freagair do rogha <u>sé</u> cheist:

1. Cad a chiallaíonn an coincheap *'barrachas tomhaltóra'*?

....

....

....

(16 marc)

2. Luaigh **DHÁ** **<u>riosca neamh-inárachais</u>** a gcaitheann fiontraithe aghaidh a thabhairt orthu.

(i) ....

(ii) ....

(16 marc)

3. Déan sainmhíniú ar **COSTAIS SHÓISIALTA**. Tabhair **DHÁ** shampla.

....

....

Sampla (i) ....

Sampla (ii) ....

(16 marc)

4. Luaigh **TRÍ** shochar eacnamaíocha a bhaineann saoránaigh i dtíortha tearcfhorbartha as forbairt eacnamaíoch.

(i) ....

(ii) ....

(iii) ....

(16 marc)

5. Luaigh **DHÁ** shlí a bhféadfaí comhlachtaí leathstáit ar monaplachtaí iad a chur ag oibriú níos éifeachtaí lena gcostais.

(i) ....

(ii) ....

(16 marc)

6. Mínigh, le cabhair léaráide le lipéid shoiléire, an coibhneas idir na **meánchostais** agus na **costais imeallacha**.

Léaráid	Míniúchán
	....
	....
	....
	....

(17 marc)

7. Luaigh **TRÍ** ról atá ag brabúis i ngeilleagar margaidh.

(i) ....

(ii) ....

(iii) ....

(17 marc)

8. Luaigh **TRÍ** smaoineamh atá tugtha ag **eacnamaithe Airgeadaíocha** do smaointeoireacht eacnamaíoch.

(i) ....

(ii) ....

(iii) ....

(17 marc)

9. Deirtear, sa chiall eacnamaíoch, go bhfuil **ródhaonra** i dtír nuair

....

....

....

(17 marc)

LEATHANACH BÁN